

Original Article

Controlling the Illicit Trade in Cultural Property: Moving Beyond Cultural Heritage Law Towards the International Fight against Transnational Organized Crime

Janet Blake¹

ABSTRACT

Value is one of the main cores of cultural heritage protection. This is the concept that enacts legal regulations for the preservation of heritage and justifies financial investments to maintain it and considers the usefulness and benefits derived from the historical, cultural, economic and scientific value of heritage as a non-renewable resource for the development and sustainability of a country and this is what makes the ownership of cultural property, both legal and illegal, attractive. The trade in cultural property has been going on for a long time. Despite the emergence and consolidation of cultural heritage rights and the efforts of UNESCO in adopting the 1970 Convention on the Prohibition and Prevention of the illicit Import, Export and Transfer of Cultural Property, the amount of illicit trade in cultural property in the world has not decreased and cultural property is still the target of destruction, theft, trafficking and illicit trade. Currently, more organized criminal gangs are involved in the trade in cultural heritage objects. The trade in cultural objects is an essential source of money laundering by organized crime networks and it is possible that it can be used as a financial source for terrorist groups. This study wants to demonstrate that conventions specific to cultural heritage rights alone cannot heal the wounds caused by the looting of cultural property; Therefore, we will discuss the need to move towards an approach that focuses on criminal law, regulations about prevention and control of illicit trade in cultural property. An approach that views the aforementioned acts against cultural property as transnational organized crimes and seeks to protect the legal ownership of cultural property.

KeyWords: Cultural Property, Transnational Crimes, Cultural Heritage Law, Criminal Law, Trafficking.

How to Cite: Blake, Janet, "Controlling the Illicit Trade in Cultural Property: Moving Beyond Cultural Heritage Law Towards the International Fight against Transnational Organized Crime", Legal Research, Vol. 27, No. 108, 2024, pp:35-52.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.232853.2594>

Received: 19/09/2023-Accepted: 31/01/2024

1. Associate Professor, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
Corresponding Author Email: j-blake@sbu.ac.ir

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

کنترل تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی: حرکت و رای حقوق میراث فرهنگی به سوی نبرد بین‌المللی علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی

ژانت بلیک^۱

چکیده

ارزش یکی از اصلی‌ترین هسته‌های حمایت از میراث فرهنگی است. این همان مفهومی است که مقررات قانونی را برای حفظ میراث وضع می‌کند و سرمایه‌گذاری‌های مالی برای نگهداری از آن را توجیه می‌کند و سودمندی و فواید حاصل از ارزش تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و علمی میراث را به‌عنوان منبعی تجدیدناپذیر برای رشد و پایداری یک کشور تلقی می‌کند و این همان چیزی است که مالکیت اموال فرهنگی را اعم از مالکیت قانونی و غیرقانونی آن جذاب می‌کند. تجارت اموال فرهنگی امری است که از دیرباز تا به امروز ادامه داشته است. علی‌رغم ظهور و تبلور حقوق میراث فرهنگی و تلاش‌های سازمان یونسکو در تصویب کنوانسیون ممنوعیت و جلوگیری از واردات، صادرات و انتقال غیرقانونی اموال فرهنگی ۱۹۷۰ کماکان از شمار تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی در جهان کاسته نشده است و اموال فرهنگی هنوز نیز هدف تخریب، سرقت و قاچاق و تجارت غیرقانونی قرار دارند. در حال حاضر، باندهای تبهکار سازمان‌یافته بیشتری در تجارت اشیای میراث فرهنگی درگیرند. دادوستد اشیای فرهنگی منبعی ضروری برای شست‌وشوی عواید ناشی از جرم از سوی شبکه جرائم سازمان‌یافته است و این احتمال وجود دارد که بتوان از آن به‌عنوان منبع مالی برای گروه‌های تروریستی استفاده کرد. این تحقیق درصدد بیان این امر است که کنوانسیون‌های مختص حقوق میراث فرهنگی به‌تنهایی نمی‌توانند زخم‌های ناشی از غارت اموال فرهنگی را التیام بخشند؛ از این‌روی از ضرورت حرکت به‌سوی رویکردی سخن خواهیم گفت که باید با تمرکز بر حقوق کیفری، مقررات مربوط به پیشگیری و کنترل تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی را تنظیم کند. رویکردی که به اعمال یادشده علیه اموال فرهنگی به مثابه جرائم سازمان‌یافته فراملی می‌نگرد و درصدد حفاظت از مالکیت قانونی اموال فرهنگی است.

کلید واژگان: اموال فرهنگی، جرائم فراملی، حقوق میراث فرهنگی، حقوق کیفری، قاچاق.

استناد به این مقاله: بلیک، ژانت، «کنترل تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی: حرکت و رای حقوق میراث فرهنگی به‌سوی نبرد بین‌المللی علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، دوره ۲۷، شماره ۱۰۸، دی ۱۴۰۳، صص: ۳۵-۵۲.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.232853.2594>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۱

۱. دانشیار، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
ایمیل نویسنده مسئول: j-blake@sbu.ac.ir

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

اموال فرهنگی به‌عنوان بخشی از میراث فرهنگی ملموس از موضوعات مورد توجه حقوق میراث فرهنگی است. حقوق یادشده از مصادیق حقوق فرهنگی بوده و در گفتمان حقوق بشر یکی از حق‌های پرچالش و درعین حال مورد حمایت نظام حقوق بشر است. مهم‌ترین هدف حقوق میراث فرهنگی تضمین حفاظت از میراث فرهنگی به‌منظور حق دسترسی بشر به این میراث است؛ بنابراین می‌توان گفت حق بر میراث فرهنگی بر حفظ و بقای میراث فرهنگی استوار است. حفاظت از میراث فرهنگی برای متعادل ساختن حیات انسان‌ها و دستیابی به توسعه پایدار و سازمان‌یافته که روند تکامل تمدن بشری را در پی خواهد داشت، از چنان اهمیتی برخوردار است که یک پویش عمومی، جهانی و دولتی را می‌طلبد. حفاظت از میراث فرهنگی در طول قرن نوزدهم به دغدغه سیاسی، فرهنگی و اجتماعی تعداد زیادی از کشورهای جهان تبدیل شده است.^۱ علاوه بر آن، سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد یونسکو به‌عنوان نهاد مرکزی حاکم بر نظم فرهنگی بین‌المللی با تصویب اسناد متعددی به تنظیم‌گری حقوق میراث فرهنگی پرداخته است. درخصوص اموال فرهنگی، سازمان یادشده در شانزدهمین جلسه خود در سال ۱۹۷۰ اموال فرهنگی تاریخی را این‌گونه تعریف کرده است: «منظور از اموال فرهنگی و تاریخی، اموالی هستند اعم از مذهبی یا غیرمذهبی که به‌وسیله هر دولت، اهمیت آنها از نظر باستان‌شناسی، پیشاتاریخی، تاریخی، ادبی و هنری یا علمی مشخص شده».^۲

از دهه ۱۹۵۰، جامعه جهانی برای تهیه یک چارچوب حقوقی بین‌المللی برای پیشگیری از قاچاق اموال فرهنگی و تسهیل بازگرداندن اموال فرهنگی مسروقه، اموال فرهنگی‌ای که به‌نحو غیرقانونی کشف‌شده یا به‌شکل غیرقانونی صادرشده و مورد تجارت واقع شده، تلاش کرده است. در آغاز، به این چارچوب به‌عنوان مکملی برای دیگر خسارات وارده به میراث فرهنگی در زمان بروز مخاصمات مسلحانه نگریسته می‌شد؛ موضوعی که به‌خوبی در چارچوب کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه راجع به حمایت از اموال فرهنگی در زمان بروز مخاصمات مسلحانه بدان پرداخته شده است.^۳ متعاقباً لزوم جبران خسارت بابت سلب مالکیت تاریخی از میراث فرهنگی کشورهای تازه‌استقلال‌یافته در آسیا و آفریقا از سوی قدرت‌های استعماری مورد توجه واقع شد. از سویی غارت میراث فرهنگی کشورهای فقیرتر خواستار واکنش جامعه بین‌المللی به منظور مقابله با جابه‌جایی غیرقانونی اموال فرهنگی شد. در این مقاله قصد بر آن است که از مرزهای حقوق میراث فرهنگی فراتر رفته، به تلاقی این رژیم حقوقی با حوزه دیگری در حقوق بین‌الملل، یعنی حقوق بین‌الملل مبارزه با جرائم فراملی، بپردازیم. از این‌رو پس از معرفی مختصر کنوانسیون اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی اموال فرهنگی ۱۹۷۰ یونسکو و کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی پیرامون اشیای فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج‌شده به‌عنوان دو معاهده بنیادین ناظر بر مهار جابه‌جایی غیرقانونی اشیای فرهنگی در زمان صلح و تبیین خلأها و محدودیت‌های این دو کنوانسیون در حفاظت از اموال فرهنگی، به تبیین و بررسی یک رویکرد نوین و جایگزین در این حوزه خواهیم پرداخت. در این رویکرد، مبادرت به قاچاق غیرقانونی اشیای فرهنگی به‌عنوان شکلی از جرائم سازمان‌یافته فراملی و در نتیجه موضوع رژیم‌های بین‌المللی مربوطه در نظر گرفته می‌شود. با

^۱ حیدری، فروغ، محمد جلالی و ژانت بلک، «حفاظت از میراث فرهنگی غیر منقول از منظر اصول و نهادهای موثر، مطالعه حقوق تطبیقی حقوق انگلیس و ایران»، فصلنامه پژوهش‌های نوین حقوق اداری، دوره ۳، شماره ۷، ۱۴۰۰، ص ۱۶۴.

^۲ توحیدی، فائق، آشنایی با میراث فرهنگی، (آموزش عمومی ۱)، تهران: مدیریت آموزش، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص ۹.

^۳ Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention, The Hague, 14 May 1954 [249 UNTS. 240; First Hague Protocol 249 U.N.T.S. 358], Protocol to the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict 1954, The Hague, 14 May 1954 [249 U.N.T.S. 358].

توجه به اثربخشی محدود دو معاهده یاد شده در پیشگیری از تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی و نیز لزوم کمک به بازگشت اقلام قاچاق و با فرض ماهیت قابل جایگزین رویکرد فراملی نسبت به جرائم مرتبط با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی این رویکرد به عنوان مسیری جذاب در مبارزه با تجارت غیرقانونی مورد استقبال روز افزون کشورها قرار گرفته است.

۱. رویکرد حقوقی در پیشگیری و مبارزه با انتقال غیر قانونی اموال فرهنگی

حقوق بین الملل میراث فرهنگی کنونی برای مبارزه با قاچاق اشیای فرهنگی مشتمل است بر کنوانسیون اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی اموال فرهنگی (۱۹۷۰)^۱ مصوب یونسکو و نیز کنوانسیون مؤسسه بین المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی پیرامون اشیای فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده (۱۹۹۵).^۲ کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو را می توان اولین تلاش منسجم جامعه جهانی برای پرداختن به تجارت غیرقانونی اموال منقول فرهنگی بیان کرد؛^۳ در حالی که کنوانسیون ۱۹۹۵ یونیدروا بر فراهم کردن چارچوبی برای دعاوی بین المللی راجع به استرداد مصنوعات مسروقه و بازگردان آنها، که به شکل غیرقانونی صادر شده بود، تمرکز داشته است. در ادامه به شرح و تحلیل رویکرد حقوق میراث فرهنگی در مقابله با جابه جایی و تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی در پرتو دو کنوانسیون مهم خواهیم پرداخت.

۱.۱. مکانیسم های ناظر بر حفاظت از مالکیت قانونی اموال فرهنگی در پرتو کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو

کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو چارچوبی دیپلماتیک را مبتنی بر همکاری بین المللی برای استرداد اموال فرهنگی مسروقه یا صادر شده به صورت قاچاق طراحی کرده است. این کنوانسیون در اواخر دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ و در پاسخ به سرقت از موزه ها و محوطه های باستانی که به ویژه در کشورهای در حال توسعه در بازه زمانی یاد شده رخ می داد تصویب شده است. هم اکنون ۱۴۳ دولت عضو این کنوانسیون اند^۴ که در مقایسه با دیگر معاهدات یونسکو در حوزه حفاظت از میراث فرهنگی کمتر مورد استقبال کشورها واقع شده است و تعداد کمتری از دولت ها به این کنوانسیون ملحق شده اند.^۵ در واقع کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو در صدد است تا تعادل مناسبی را میان وظایف دولت های مقصد و به عبارتی دولت های بازار- برای پیشگیری از واردات و فروش غیرقانونی اموال فرهنگی- و مسئولیت های دولت های مبدأ برای حمایت از حفظ اموال فرهنگی در درون قلمرو سرزمینی خود و نیز پیشگیری از غارت، سرقت و صادرات غیرقانونی آن اموال برقرار کند. در این راستا برخی از مهم ترین وظایفی که بر عهده کشورهای مبدأ گذاشته شده عبارت اند

^۱. Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property (adopted 14 Nov 1970, entered into force 24 Apr 1972) 823 UNTS 231 (1970 UNESCO).

^۲. UNIDROIT Convention on the International Return of Stolen or Illegally Exported Cultural Objects (adopted 24 June 1995, entered into force 1 July 1998) 34 ILM 1322 (1995 UNIDROIT Convention).

^۳. Prott, L. V. "The Fight Against the Illicit Traffic of Cultural Property: The 1970 Convention: Past and Future", International Journal of Cultural Property, Volume 18, Issue 4, 2011, P 437.

^۴. وضعیت معاهده به صورت آنلاین در:

<https://en.unesco.org/fighttrafficking/1970>

^۵. اکنون کنوانسیون ۲۰۰۳ یونسکو راجع به میراث فرهنگی ناملموس ۱۸۷ و کنوانسیون ۱۹۷۲ میراث جهانی ۱۹۵ متعاهد دارند.

از: معرفی نظام گواهی صادرات^۱، فراهم آوردن خدمات و کارکنان مناسب^۲، تقنین در صورت ضرورت^۳، تهیه فهرست ملی اموال تحت حمایت^۴ و تعریف کدهای اخلاقی، از جمله برای متصدیان، دلالت و مجموعه داران. علاوه بر آن، دولت‌های مبدأ متعهد می‌شوند تا همه هزینه‌های مربوط به بازگرداندن و حمل اموال فرهنگی که درخواست عودت آنها را داده‌اند، پرداخت کنند.^۵ در مقابل، دولت‌های واردکننده اموال فرهنگی متعهد می‌شوند که تدابیر لازم را اخذ کنند تا موزه‌ها و سایر مؤسسات مشابه واقع در قلمرو آنها نتوانند اموال فرهنگی را که غیرقانونی وارد شده است تصاحب کنند و در حدود امکان کشور مبدأ عضو کنوانسیون را از عرضه شدن چنین اموالی که به صورت غیرقانونی خارج شده است آگاه کنند.^۶ دولت‌های متعاقد همچنین باید واردات اموال فرهنگی مسروقه فهرست شده از موزه‌ها و دیگر مؤسسات را براساس درخواست دولت متعاقد دیگر ممنوع کرده و گام‌های مناسبی را به منظور استرداد و بازگرداندن چنین اشیای فرهنگی مسروقه‌ای بردارند.^۷ دیگر وظایف دولت‌های دریافت‌کننده مشتمل است بر انجام دادن اقدامات حقوقی به منظور بازپس‌گیری اقالم مفقوده یا مسروقه اموال فرهنگی، شناسایی مسلم بودن حق هر یک از دیگر دولت‌های متعاقد بر اعلام اموال فرهنگی خاص و عدم صدور آن و پیشگیری از انتقال مالکیت از طریق واردات یا صادرات غیرقانونی.^۸

۱.۲. مکانیسم‌های ناظر بر حفاظت از مالکیت قانونی اموال فرهنگی در پرتو کنوانسیون ۱۹۹۵ یونیدروا

در سال ۱۹۹۵ به منظور تکمیل کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو، همکاری بین‌المللی میان یونسکو و مؤسسه بین‌المللی یکنواخت‌سازی حقوق خصوصی، به تصویب کنوانسیون کنوانسیون ۱۹۹۵ یونیدروا پیرامون اشیای فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده منجر شد. این کنوانسیون دولت‌های عضو را ملزم می‌کند که از قاچاق غیرقانونی اموال فرهنگی در قلمرو خود جلوگیری کنند. هدف این کنوانسیون طراحی متنی بود که هم برای کشورهای مبدأ و هم کشورهای بازار قابل قبول باشد؛ زیرا رویکرد کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو بیشتر به نفع گروه اول بوده است. این کنوانسیون با وضع استانداردهای حقوقی حداقلی برای استرداد و بازگرداندن اشیای فرهنگی، چارچوبی برای دعاوی بین‌المللی فراهم می‌کند.^۹ همچنین این کنوانسیون در یک نکته کلیدی از کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو متمایز است و آن عبارت است از اینکه کنوانسیون یادشده علاوه بر دولت‌ها، افراد خصوصی را نیز در طرح دعاوی استرداد اموال فرهنگی مسروقه ذی‌نفع می‌شناسد و از این‌رو به افراد اجازه می‌دهد تا در دادگاه‌ها بازیابی و استرداد اموال فرهنگی مسروقه متعلق به خود را مطرح و تعقیب کنند. همچنین تضمین‌هایی برای قواعد حقوق بین‌الملل خصوصی و

۱. ماده ۶

۲. ماده ۵.

۳. بند الف ماده ۵.

۴. بند ب ماده ۵.

۵. شق ۲ بند ب ماده ۷.

۶. ماده ۷.

۷. همچنین دولت‌ها موظف‌اند تا نسبت به «خریدار با حسن‌نیت» یا هر فرد دیگری که ادعای معتبری نسبت به این اموال دارد، جبران خسارت کنند.

۸. ماده ۱۳.

۹. گزارش توضیحی برای این معاهده در:

<https://www.unidroit.org/instruments/cultural-property/1995-convention/explanatory-report-info/>

فرایندهای بین‌المللی به دست می‌دهد. معاهده ۱۹۹۵ حمایت قدرتمند از خریدار با حسن نیت را که در رژیم‌های حقوقی نوشته وجود دارد با شناسایی مسروقه بودن اشیایی که از طریق حفاری مخفیانه به دست آمده، به چالش می‌کشد. البته این مشروط بر آن است که چنین رویکردی بر حقوق داخلی کشورهای عضو حاکم باشد. این امر از آنجا مهم است که اشیای فرهنگی که به بازار عرضه می‌شود، خاستگاهی دارد که به نحو متقاعدکننده‌ای متضمن مفهوم جعلی بودن است.

کنوانسیون ۱۹۹۵ یونیدروا تلاش می‌کند بازگرداندن اشیای مسروقه و صادرشده غیرقانونی را تسهیل کند و با تکمیل چارچوب عمدتاً دیپلماتیک کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو، به مثابه یک پروتکل برای آن عمل کند.^۱ اما عدم پذیرش از سوی دولت‌های بازار تا حد زیادی آن را بی‌اثر می‌کند. همچنین این کنوانسیون در مقررات داخلی کشورها نیز کمتر متبلور شده است. اکنون با توجه چارچوب تحلیلی کنوانسیون‌های ۱۹۷۰ یونسکو و ۱۹۹۵ یونیدروا می‌توان استنباط کرد علی‌رغم اینکه اسناد فوق نقش ارزشمندی در تسهیل بازگرداندن شماری از اشیای فرهنگی مسروقه و غیرقانونی صادرشده داشته‌اند، هرگز نمی‌توانند برای مقابله با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی کافی باشند. این امر ما را به سوی رویکردی سوق می‌دهد که به اعمال فوق به مثابه رفتاری مجرمانه می‌نگرد و لذا در پیشگیری از وقوع چنین اعمالی لازم است که چنین رویکردی را بر تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی حاکم کنیم. در ادامه به تبیین این رویکرد خواهیم پرداخت.

۲. رویکرد کیفی در مقابله با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی

برخلاف رویکرد حقوقی در قسمت پیشین، این بخش امکان رویکردی جایگزین را می‌سنجد که با جابه‌جایی غیرقانونی اشیای فرهنگی به‌عنوان جرمی بین‌المللی یا فراملی برخورد می‌کند. شایان توجه است که رویکرد جایگزین برای مبارزه با قاچاق غیرقانونی اشیای فرهنگی، از طریق برخورد به‌عنوان جرم فراملی با آن، بدواً بر کنوانسیون ۲۰۰۰ ملل متحد علیه جرائم سازمان‌یافته فراملی^۲ (کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو) متکی است. کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو درصدد است تا از طریق جرم‌انگاری برخی افعال (مانند عضویت در گروه سازمان‌یافته مجرمانه) که بخشی از ذات ارتکاب چنین جرائمی است، با قاچاق غیرقانونی اموال فرهنگی مقابله کند. علاوه بر آن کنوانسیون جدید شورای اروپا ناظر بر جرائم مربوط به اموال فرهنگی^۳ (کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا) این تأسیس حقوقی را بیشتر تقویت کرده و مشخصاً از طریق تمرکز بر قاچاق مصنوعات فرهنگی به‌عنوان جرم فراملی رویکردی ترکیبی را فراهم می‌آورد. این رویکرد بر دو تلاش مکمل در جهت مبارزه با قاچاق اموال فرهنگی تمرکز دارد. در ادامه ضمن تحلیل ارتباط اموال فرهنگی با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی به تبیین کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو- که به گستره وسیعی از فعالیت‌های مجرمانه که از مرزهای بین‌المللی می‌گذرد و چالشی اساسی و روبه‌رشد در جهان است- می‌پردازیم و سپس رژیم‌های بین‌المللی مکمل در مقابله با جابه‌جایی غیرقانونی اشیای فرهنگی، از جمله کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا مربوط به شورای اروپا را تحلیل خواهیم کرد.

¹ Prot, L. V. "UNESCO and UNIDROIT: A Partnership against Illicit Trafficking", *Uniform L Rev* 59,1969. (n 32).

² United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (adopted 15 November 2000 UNGA Res 55/25, entered into force 29 September 2003) 2225 UNTS 209 (2000 Palermo Convention).

³ Council of Europe, *Convention on Offences relating to Cultural Property* (adopted 19 May 2017) (2017) CETS 221 (2017 Nicosia Convention).

۲.۱. واکاوی رابطه اموال فرهنگی با جرائم سازمان یافته فراملی

در آغاز لازم است تا ماهیت تجارت بین‌المللی غیرقانونی اموال فرهنگی و چگونگی ارتباط آن با دیگر اشکال جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی را درک کنیم.^۱ یک سازمان مجرمانه ممکن است جعل، پول‌شویی، معامله سلاح، قاچاق مواد مخدر، فحشا، قاچاق، کلاهبرداری، فرار مالیاتی، قتل قراردادی و حتی دفع پسماندهای خطرناک را مرتکب شود.^۲ این ماهیت جایگزین‌پذیری مجرمانگی سازمان‌یافته فراملی محل اهمیت زیادی است؛ زیرا نشان می‌دهد که برای یافتن روشی مؤثر برای کنترل این تجارت غیرقانونی باید فراتر از رژیم حقوقی میراث فرهنگی نگریم. رویکردهای سنتی میراث فرهنگی نشان داده‌اند که از تحقق مطلوب کنترل تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی عاجزند.^۳ از این‌رو اتفاق‌نظری در جامعه بین‌المللی پدید آمده که اموال فرهنگی قربانی فعالیت‌های سازمان‌یافته مجرمانه فراملی بوده و پیشرفت در این زمینه مستلزم پاسخ هماهنگ بین‌المللی است.^۴ چنان‌که دبیرخانه کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو در سال ۲۰۱۰ بیان کرده است: «{قاچاق اموال فرهنگی} با جرائم سازمان‌یافته ارتباط دارد، زیرا بخشی از سبک کاری گروه‌های سازمان‌یافته مجرمانه است. مطلوبیت تقاضای اشیای غیرقانونی از سوی مشتریان بازار فرهنگ و هنر، سود سرشاری را نصیب ذی‌نفعان تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی می‌نماید. ماهیت پیچیده چنین تجارتی، مستلزم دخالت بازیگران متعددی از جمله نهادهای حقوقی و اشخاص ثالثی است که به‌نحو تشکیلاتی و سازمان‌یافته در این خصوص فعالیت می‌کنند و از فناوری‌های مدرن و پیچیده‌ای در راستای اهداف غیرقانونی خود بهره می‌برند. همچنین شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد قاچاق فراملی عتیقه با دیگر جرائم سازمان‌یافته‌ای از جمله قاچاق مواد مخدر و اسلحه، خشونت، فساد و پول‌شویی ارتباط دارد».^۵ بیشتر گروه‌های مجرمانه فراملی در قالب «شبکه‌های سازمان‌یافته‌ای» اند که فاقد رهبری متمرکزند. کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو گروه مجرمانه سازمان‌یافته را «گروه ساختارمند» توصیف می‌کند؛ این یعنی «به‌صورت تصادفی برای ارتکاب فوری یک جرم شکل نگرفته» و «نیازی به تعریف رسمی نقش برای اعضا، استمرار اعضا یا توسعه ساختار» ندارد.^۶ در قاچاق عتیقه، دانش و مهارت تخصصی اعم است از مکان‌یابی محوطه‌ها، انتقال اشیاء، فراهم‌آوردن اسناد مجعول گمرکی، پول‌شویی و حتی ساختن خاستگاه جعلی برای اقلام فرهنگی. کمپبل چهار شرکت‌کننده اصلی در مراحل عمومی مختلف تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی را عبارت می‌داند از: غارت‌کننده یا سارق که اقلام را بدواً تحصیل می‌کند؛ دلال مرحله اول که اقلام را منتقل می‌کند؛ دلال مرحله آخر که اقلام را شست‌وشو می‌کند تا تجارت آن را صحیح

^۱ Proulx, B. B. "Organized Criminal Involvement in the Illicit Antiquities Trade", *Trends in Organized Crime*, Volume 14, Issue 1, 2011.

^۲ Campbell, P. B. "The Illicit Antiquities Trade as a Transnational Criminal Network: Characterizing and Anticipating Trafficking of Cultural Heritage", *International Journal of Cultural Property*, Volume 20, Issue 2, 2013, P 113.

^۳ Shyllon, F. "Extraordinary Meeting of States Parties to the Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property", *International Journal of Cultural Property*, Volume 20, Issue 499-500, 2013. United Nations, UNSC Resolution 2482 (2019) on Threats to international peace and security, adopted by the Security Council at its 8582nd meeting, on 19 July 2019.

^۴ Borgstede, G. "Cultural Property, the Palermo Convention, and Transnational Organized Crime", *International Journal of Cultural Property*, Volume 21, Issue 3, 2014, P 281.

^۵ Conference of the Parties to the UN Convention against Transnational Crime, *Use of the UN Convention against Transnational Crime for Protection against Trafficking in Cultural Property*, Vienna, 18-22 October 2010.

^۶ بند الف ماده ۲.

جلوه دهد و خریدار.^۱ انعطاف این شبکه‌های مجرمانه چالش‌های متعددی بر سر راه اجرای قانون ایجاد می‌کند. چنین شبکه‌هایی گسترده‌اند، زیرا ارتکاب فعالیت‌های قاچاق کالاهای غیرقانونی، از مبدأ تا بازار مشارکت‌کنندگان بی‌شمار با تخصص‌های گوناگون را می‌طلبد. گروه‌های سازمان‌یافته مجرمانه اعم است از شبکه‌ی حقانی افغانستان، مافیای ترکیه، قاچاقچی‌های انسان در ارمنستان، موادفروشان بلغارستان، قاچاقچیان اسلحه‌ی لبنان و دیگر سازمان‌های مجرمانه.^۲ برای نمونه افغانستان به دلیل جنگ، بی‌ثباتی اقتصادی و فقر به یکی از قربانیان عمده‌ی تجارت غیرقانونی عتیقه بدل شده است. جوامع محلی به سبب مشکلات اقتصادی به غارت مصنوعات باستان‌شناختی روی آورده‌اند. این کاوشگران محلی مصنوعات را به دلالاتی که به روستاهایشان می‌روند می‌فروشند. به نظر می‌رسد مسیر اصلی خروج عتیقه از افغانستان به پاکستان از طریق مرز بی‌نگهبان بهرامچه است که مورد استفاده‌ی قاچاقچیان مواد مخدر نیز است.^۳ شماری از سازمان‌های قاچاقچی که در مرز افغانستان و پاکستان فعالیت دارند، درگیر قاچاق مواد مخدر، سلاح، انسان، عتیقه و دیگر موارد هم هستند. عتیقه‌های غیرقانونی پس از ورود به پاکستان به گروه‌های مجرمانه‌ی پاکستانی در شهرهای مرزی فروخته شده و از آنجا به شهرهای بزرگ می‌رود و سپس، غالباً به امارات متحده عربی منتقل می‌شود.^۴ مقدار بسیار زیادی از کالاهای قاچاق در بین کالاهای مجاز افغانستانی به بندر کراچی حمل می‌شود.^۵ عتیقه‌های قاچاق به محض رسیدن به شارجه به افرادی فروخته می‌شود که با خارج از امارات متحده عربی در ارتباط‌اند. این افراد با پنهان کردن اموال فرهنگی در کالاهای مجاز، مانند لوازم خانگی و با بارنامه‌های مجعول یا بسته‌بندی‌های مجعول عتیقه‌های قاچاق را صادر می‌کنند.^۶ سپس اموال فرهنگی یادشده پس از رسیدن به اروپا یا امریکای شمالی به واسطه‌ها یا دلالتان دیگر فروخته و متعاقباً وارد بازار می‌شود.^۷ یک مستند بلژیکی به خوبی نشان داده است که چگونه یک دلال «خانه امنی» را در خیابانی که مرکز گالری‌های او بوده ترتیب داده و عتیقه‌های تازه‌قاچاق شده را به آن محل می‌برد تا به دلالتان دیگر بفروشد یا در گالری خود جای دهد.^۸

در سال‌های اخیر، اینترنت مجرای عمده‌ای برای فعالیت‌های مجرمانه شده است و عتیقه‌های غیرقانونی به شکل آنلاین در دسترس است.^۹ فروش آنلاین مجرمان را قادر می‌کند که به بازار وسیع‌تری دسترسی یابند و محرمانه بودن معاملات از طریق رایانه‌های شخصی، نامشخص و بی‌نشان بودن هویت چنین مجرمانی را فراهم می‌کند. عتیقه‌های باستانی با سهولت در وبسایت‌هایی مانند eBay^{۱۰} به فروش می‌رسد و سود سرشاری به همراه می‌آورد.

۱. همان.

۲. Campbell, P. B. "How Crime, Corruption, and Murder Are Hidden in the Elusive Black-Market Stages of Antiquities Trafficking", *Archaeology Blog*, University of Southampton, 2013. Available at: <https://generic.wordpress.soton.ac.uk/archaeology/2013/07/04/antiquities-trafficking/>

۳. Peters, G. *Seeds of Terror: How Heroin is Bankrolling the Taliban and al Qaeda*, One world, 2011.

۴. همان.

۵. این اتفاق توسط موافقت‌نامه ترانزیت تجاری افغانستان که مالیات بر واردات را میان افغانستان و پاکستان را ملغی کرده، تسهیل می‌شود: Campbell, "The Illicit Antiquities Trade as a Transnational Criminal Network", (n 54) 121.

۶. همان.

۷. Peters, Op. Cit., (n 55).

۸. Blood Antiquities (Journeyman TV 2010).

یک مستند تلویزیونی درباره قاچاق غیرقانونی میراث فرهنگی افغانستان با هدف تأمین مالی تروریسم و طالبان.

۹. Lambert, M. and Yates, D. "Crime, Controversy and the Comments Section: Discussing archaeological looting, trafficking, and the illicit antiquities trade online", *Internet Archaeology* (39), 2015.

۱۰. همان.

۲.۲. مکانیسم‌های مبارزه با جرائم علیه اموال فرهنگی در پرتو کنوانسیون پالرمو

کنوانسیون پالرمو توسط قطعنامه مجمع عمومی ملل متحد در سال ۲۰۰۰ تصویب شد^۱ و معاهده اصلی بین‌المللی برای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی است. این معاهده ۱۹۱ کشور عضو دارد^۲ که نشان‌دهنده عزم واقعی دولت‌ها برای پرداختن به چالش‌های مربوط به مجرمانگی سازمان‌یافته فراملی و پیشرفت در پرداختن به قاچاق اشیای فرهنگی در این چارچوب است. مطابق با ماده ۱ این کنوانسیون، کنوانسیون مزبور متمرکز بر شماری از جرائم سازمان‌یافته فراملی مختلف است که مقابله با آنها مستلزم یک چارچوب همکاری بین‌المللی ویژه است. با توجه به ماهیت فراملی جرائمی که این معاهده به آنها می‌پردازد و رویکرد دوسویه آن مبتنی بر اقدامات ملی و همکاری‌های بین‌المللی می‌توان گفت چنین معاهده‌ای چارچوبی موثر برای به چالش کشیدن جرائم سازمان‌یافته فراملی است.

هدف این معاهده عبارت است از «ترویج همکاری برای پیشگیری از و مبارزه با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی به‌نحو موثرتر»^۳. براساس اعلام دفتر مواد مخدر و جرم ملل متحد (UNODC) که بر اجرای معاهده نظارت دارد، هدف این کنوانسیون پرداختن به شماری از جرائم بین‌المللی نوظهور، از جمله قاچاق اموال فرهنگی است. مهم است که نویسندگان معاهده جرائمی که باید با مقررات معاهده به آنها پرداخت را احصا نکرده بودند، ولی بعدها قاچاق اموال فرهنگی را در شمار آن جرائم شناسایی کردند. با آنکه در سال‌های اولیه تصویب کنوانسیون یادشده، تأکید بیشتری بر قاچاق انسان، جابه‌جایی غیرقانونی پسماندهای خطرناک و قاچاق مواد مخدر و اسلحه وجود داشت،^۴ امروزه اجرای کنوانسیون ۲۰۰۰ پالرمو درخصوص اموال فرهنگی اهمیت بیشتری یافته است. در جریان کنفرانس ۲۰۱۰ متعاهدان به کنوانسیون پالرمو، دولت‌های عضو فهرستی از جرائم «نوظهور» را که اعضا باید در کوتاه‌مدت بر آنها تمرکز کنند ارائه دادند که قاچاق اموال فرهنگی نیز یکی از آنها بود. سخنرانان کنفرانس یادشده اعلام داشتند که «جهانی‌سازی و درهم‌تنیدگی ارتباطی منجر به گسترش گروه‌های مجرمانه سازمان‌یافته فراملی شده و چنین مجرمانی را قادر ساخته که با قدرتی مضاعف، شیوه‌های فعالیتشان را با ابزارهای ارتباطی اینترنتی تطبیق دهند و ورای مرزهای ملی فعالیت کنند». از این‌رو فعالیت افزایش‌یافته چنین شبکه‌هایی از جمله قاچاق اموال فرهنگی، جرائم سایبری، دزدی دریایی و جرائم زیست‌محیطی تبدیل به چالش‌های معاصر جهانی شده است.^۵ همچنین در سال ۲۰۱۰ دفتر جرم و مواد مخدر ملل متحد اظهار کرد که اشیای فرهنگی در کشورهای مبدأ موضوع برداشت غیرقانونی، مشخصاً غارت و سرقت است و آن اشیاء متعاقباً به کشورهای ثروتمند بازارهای هدف قاچاق می‌شود.^۶

رویکرد اتخاذشده توسط کنوانسیون پالرمو سه رکن اصلی دارد: رکن نخست آن است که معاهده از دولت‌های عضو می‌خواهد شرکت در گروه‌های مجرمانه سازمان‌یافته، پول‌شویی، فساد و جلوگیری از اجرای عدالت را که همگی می‌تواند

^۱. UNGA Res 55/25 (15 November 2000).

^۲. جزئیات وضعیت معاهده به‌صورت آنلاین در:

https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=_en

^۳. ماده ۱.

^۴. UNODC, *Report of the Conference of the Parties to the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* adopted at its 5th session, held in Vienna from 18 to 22 October 2010.

^۵. همان، پاراگراف‌های ۲۴ و ۲۵. پاراگراف ۱۲ بیان می‌کند که «شواهدی هم وجود دارد که قاچاق فراملی عتیقه با دیگر فعالیت‌های غیرقانونی که گروه‌های سازمان‌یافته مجرمانه در آنها دخالت دارند، از جمله قاچاق مواد مخدر و اسلحه، خشونت، فساد و پول‌شویی ارتباط دارد».

^۶. UNODC, *Use of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime for Protection against Trafficking in Cultural Property: Note by the Secretariat*, UN Doc CTOC/COP/2010/12 (13 August 2010 para 30 (e)).

بخشی از مواردی باشد که در قاچاق اموال فرهنگی درگیر است جرم‌انگاری کنند.^۱ در این راستا کنوانسیون معیارهایی را برای شناسایی فعالیت‌های مجرمانه تعیین می‌کند که برای درک نحوه عملکرد کنوانسیون و قابلیت تسری آن به فعالیت‌های مجرمانه، اعم از قاچاق اموال فرهنگی مهم است. از این روی یک فعل مجرمانه سازمان‌یافته فراملی باید شامل همه این ویژگی‌ها باشد:

- فعالیت یک «گروه سازمان‌یافته مجرمانه» که به‌عنوان یک «گروه ساختارمند شامل سه نفر یا بیشتر باشد که در مدتی از زمان وجود دارد و در راستای ارتکاب یک یا چند جرم جدی فعالیت می‌کند»^۲؛
- جرمی فراملی که در بیش از یک کشور ارتکاب یافته یا بیش از یک کشور درگیر برنامه‌ریزی، ارتکاب یا اثرات آن هستند^۳؛
- «جرمی مهم» که با مجازات تعریف‌شده در آن معین می‌شود، مشخصاً «ارتکاب جرمی که با حداکثر سلب آزادی، حداقل چهار سال یا بیشتر مجازات آن باشد»^۴.

کنوانسیون پالرمو سپس اقداماتی را برمی‌شمارد که واجد وصف مجرمانه بوده و همچنین به بیان جرم مشارکت در گروه مجرمانه سازمان‌یافته می‌پردازد؛^۵ از این روی رویکردهای مختلف را که از طریق توطئه، شرکت در جرم و دیگر فعالیت‌های مجرمانه امکان‌پذیر است معرفی می‌کند. این امر همچنین مشتمل است بر جرم‌انگاری شست‌وشوی فرایندهای جرم و جرم‌انگاری افعال فاسد در کنار اتخاذ تدابیر لازم برای مبارزه با چنین فعالیت‌هایی و برخورد با هر نوع جلوگیری از اجرای عدالت به‌عنوان فعل مجرمانه.^۶ کنوانسیون همچنین مقرر می‌کند که اشخاص حقوقی باید برای مشارکت در جرائم مهم مذکور^۷ و نیز کسب عواید ناشی از این جرائم یا اموالی با ارزش برابر و «اموال و تجهیزات یا دیگر ادواتی که برای این جرائم استفاده شده یا به این منظور اختصاص یافته»، مسئول باشند.^۸ شایان توجه است که قلمرو در این کنوانسیون می‌تواند هر سه قلمرو، یعنی قلمرو سرزمینی، دولت صاحب پرچم و ملیت در نظر گرفته شود.^۹

رکن دوم، تصویب چارچوب‌های حیاتی برای همکاری بین‌المللی از جمله موافقت‌نامه‌های استرداد مجرمین، موافقت‌نامه‌های معاضدت حقوقی دوجانبه و همکاری نهادهای اجرای قانون و نهادهای قضایی را از طریق تحقیقات مشترک تشویق و تسهیل می‌کند.^{۱۰} چنین سازوکارهایی باید به‌موازات اقدامات ملی دولت‌های عضو مبنی بر پیشگیری از ارتکاب جرائم فراملی و ایجاد سازمان‌های مجرمانه صورت گیرد. این همکاری بدو از طریق موافقت‌نامه‌های معاضدت حقوقی دوجانبه انجام می‌شود که بر انواع بسیار گوناگونی از جرائم، اعم از جرائم مربوط به اموال فرهنگی قابل اعمال است و می‌تواند موارد زیر را دربرگیرد: کسب ادله و اقرار از افراد، انجام تحقیقات و توقیف، ارائه‌کردن اطلاعات و شواهد و هر

۱. مواد ۵۶، ۷۸ و ۲۳.

۲. بند الف ماده ۲.

۳. بند ب ماده ۲.

۴. همان.

۵. ماده ۵.

۶. به ترتیب مواد ۶ تا ۹ و ۲۳.

۷. ماده ۱۰.

۸. ماده ۱۲.

۹. ماده ۱۵.

۱۰. مواد ۱۳، ۱۶، ۱۸ و ۱۹.

نوع دیگری معاضدت که در تعارض با حقوق داخلی کشور مورد درخواست نداشته باشد.^۱ اشکال دیگر همکاری بین‌المللی که در این کنوانسیون پیش‌بینی شده، عبارت است از تحقیقات مشترک، استرداد مجرمان، انتقال محکومان، همکاری میان نهادهای اجرای قانون و همکاری بین‌المللی برای توقیف و مصادره اموال و تجهیزات.^۲ در نهایت رکن سوم، آموزش و کمک فنی برای ظرفیت‌سازی مقامات ملی را ترویج می‌کند.^۳ بنابراین، رویکرد کلی این معاهده استوار است بر اصل همکاری بین‌المللی و توسعه شیوه‌هایی که از طریق آنها چنین همکاری‌ای قابل حصول و بهبود است؛ خصوصاً همکاری میان نهادهای ملی مجری قانون و نهادهای قضایی. لازم به بیان است که چنین تلاش‌هایی به موازات تقویت مقررات و نظام اداری ملی برای پیشگیری از فعالیت‌های مجرمانه سازمان‌یافته قابل تحقق خواهد بود.

۲.۳. مقابله با جرائم علیه اموال فرهنگی در چارچوب رژیم‌های بین‌المللی مکمل

دفتر مبارزه با جرائم مواد مخدر سازمان ملل متحد نیز در راستای همکاری مشترک میان کشورهای یک معاهده نمونه را راجع به معاضدت دوجانبه در امور کیفری^۴ در راستای کمک به اجرای کنوانسیون پالمو منتشر کرده است. هدف اولیه این سند تضمین همکاری‌های بین‌المللی مؤثرتر برای کنترل رفتارهای مجرمانه فراملی با این رویکرد است که «یک معاهده نمونه راجع به معاضدت دوجانبه در امور کیفری راهی مؤثر برای برخورد با جنبه‌های پیچیده و تبعات جدی جرائم، خصوصاً در ابعاد جدید آن است».^۵ از آنجا که بسیاری از فعالیت‌های مجرمانه فراملی با گمرک‌ها نیز ارتباط دارد، سازمان جهانی گمرک هم یک نمونه موافقت‌نامه دوجانبه را برای ارائه کمک دوجانبه گمرکی تهیه کرده است.^۶ این موافقت‌نامه ابزاری برای کمک در حوزه‌هایی مانند طبقه‌بندی و خاستگاه و به تبع آن، کمک به مبارزه در برابر جرائم سازمان‌یافته فراملی ارائه می‌کند. در تفسیر این موافقت‌نامه نمونه اشاره شده است که سند یادشده مکمل کنوانسیون ۲۰۰۰ پالمو «در حوزه کمک‌های اداری متقابل در امور گمرکی» است.^۷

این امر بر این تأکید می‌کند که همکاری لازم برای نبرد با جرائم فراملی علیه اموال فرهنگی در حیطه هیچ نهاد بین‌الدولی منفردی نیست. در نتیجه، شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد (اکوسوک) در سال ۲۰۱۰ دوره‌ای از نشست‌ها را راجع به مسئله پیشگیری از جرم و عدالت کیفری در پاسخ به قاچاق اموال فرهنگی برگزار کرد.^۸ اکوسوک دفتر جرم و مواد مخدر را تشویق کرده است که «به مشارکت در ایجاد شبکه همکاری میان یونسکو، شورای بین‌المللی موزه‌ها، اینترپل، یونیدروا

^۱ بند ۳ ماده ۱۸. این مقرر با ۲۹ پاراگراف فرعی جزء مهمی از رویکرد این معاهده را شامل می‌شود.

^۲ مواد ۱۶، ۱۷، ۱۹ و ۲۷.

^۳ ماده ۲۹.

^۴ United Nations, *Model Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters* (adopted by UNGA Res45/117, 14 December 1994, amended by UNGA Res 53/112, 9 December 1998) UN Doc A/RES/45/117.

^۵ بند دهم مقدمه.

^۶ World Customs Organization Model Bilateral Agreement on Mutual Customs Assistance, as revised June 2004, Available at: www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-andtools/~/_media/DFAAF3B7943E4A53B12475C7CE54D8BD.ashx

^۷ همان، ص ۲.

^۸ شامل مجمع پنجم که راجع به همین موضوع تشکیل شد. بنگرید به:

ECOSOC, *Crime Prevention and Criminal Justice Responses to Protect Cultural Property, Especially with Regard to its Trafficking* (22 July 2010), UN Doc 2010/19.

و سازمان جهانی گمرک در خصوص حوزه‌های مربوط به قاچاق اموال فرهنگی ادامه دهد.^۱ مجمع عمومی ملل متحد نیز قطعنامه‌ای را به‌عنوان یک سند راهنما برای پیشگیری از قاچاق اموال فرهنگی و فراهم‌آوردن عدالت کیفری مناسب برای پاسخ به چالش‌های این حوزه به تصویب رسانده است.^۲

شورای اروپا در سال ۲۰۱۷ کنوانسیون راجع به جرائم مربوط به اموال فرهنگی (کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا) را تصویب کرد.^۳ تصویب این سند شاهد دیگری بر اثبات این موضوع است که رویکرد منحصرأ مبتنی بر میراث فرهنگی به‌تنهایی برای مبارزه با جابه‌جایی غیرقانونی اموال فرهنگی کافی نیست. کنوانسیون اخیر تنها معاهده بین‌المللی است که به‌طور خاص بر ابعاد مجرمانه و مجازات‌های فعالیت‌های غیرقانونی مربوط به اموال فرهنگی تمرکز می‌کند. به این ترتیب، این معاهده خلأ میان کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو و کنوانسیون ۲۰۰۰ یونیدروا و کنوانسیون ۲۰۰۰ پالرمو را پر می‌کند. گزارش توضیحی معاهده این نکته را مطرح می‌کند که: «از آنجایی که هیچ‌یک از این اسناد بین‌المللی به مسائل حقوق کیفری نمی‌پردازد، این کنوانسیون بدین وسیله ظرفیت اجرای قانون را با ملزم کردن دولت‌های عضو به اجرای چندین مقرره مهم راجع به اموال فرهنگی در قوانین جزایی خود افزایش می‌دهد و همچنین توانایی تحقیق، تعقیب، محکومیت و/یا استرداد افراد مظنون یا محکوم به جرائم مشمول کنوانسیون را تضمین می‌کند».^۴ کنوانسیون نیکوزیا ۲۰۱۷ در مقدمه خود چالشی را که قرار است با استناد به موارد زیر به آن رسیدگی کند، این‌گونه بیان می‌کند: افزایش شمار جرائم مربوط به اموال فرهنگی و هم‌زمان با آن، تخریب میراث فرهنگی جهان؛ فروش اموال فرهنگی که به‌شکل غیرقانونی کشف و صادر یا وارد شده به اشکال گوناگون از جمله از طریق اینترنت و نقشی که جرائم سازمان‌یافته در قاچاق مواد مخدر بازی می‌کند. به‌علاوه، کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا این نگرانی را بیان می‌کند که گروه‌های تروریستی نه‌فقط میراث فرهنگی را عمداً تخریب می‌کنند، بلکه از قاچاق اموال فرهنگی به‌عنوان منبعی برای تأمین مالی فعالیت‌های خود استفاده می‌کنند. با توجه به این تهدیدهای نوظهور، کنوانسیون نیکوزیا ۲۰۱۷ جایگزین کنوانسیون اروپایی پیشین راجع به جرائم مربوط به اموال فرهنگی (کنوانسیون ۱۹۸۵ دلفی) شده است.^۵ این کنوانسیون با وضع ضمانت اجرای کیفری قصد دارد که به‌عنوان «یک کنوانسیون کیفری در پیشگیری و مبارزه با تخریب عمدی، آسیب‌رساندن و قاچاق اموال فرهنگی از طریق تقویت پاسخ‌های عدالت کیفری و درعین حال تسهیل همکاری در سطح بین‌المللی» عمل کند.^۶ اهداف دوگانه کنوانسیون عبارت است از حفاظت از اموال فرهنگی از طریق پیشگیری و مبارزه با فعالیت‌های مجرمانه و نیز تقویت همکاری بین‌المللی میان دولت‌های متعاقد برای تحقق اهداف یادشده.^۷ لازم به ذکر است که دامنه این کنوانسیون مشتمل بر اقلام ملموس میراث فرهنگی، اعم از میراث منقول و غیرمنقول است. کنوانسیون یادشده فقط اموال فرهنگی‌ای را تحت پوشش حمایتی خود قرار می‌دهد که به‌عنوان اثری شناخته شده باشند که «حائز اهمیت باستان‌شناختی، پیشاتاریخی،

۱. همان، پاراگراف ۱۷.

۲. United Nations, UNGA Resolution 69/196 on *International Guidelines for Crime Prevention and Criminal Justice Responses with Respect to Trafficking in Cultural Property and Other Related Offences*, adopted on 18 December 2014

۳. Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property (adopted 19 May 2017) (2017) CETS 221 (2017 Nicosia Convention).

۴. Council of Europe, *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property* (Council of Europe 2017), para 12.

۵. Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property (adopted 23 June 1985) [CETS 119] ('Delphi Convention').

۶. Council of Europe, *Explanatory Report* (n 101) para 12.

۷. پاراگراف ۲ بند ۱ ماده ۱ کنوانسیون نیکوزیا یک سازوکار پیگیری برای اجرای موثر کنوانسیون را پایه‌گذاری می‌کند.

قوم‌شناختی، تاریخی، ادبی، هنری یا علمی است». اموال فرهنگی غیرمنقول نیز برای آنکه مشمول حمایت کنوانسیون قرار گیرد باید «حائز اهمیت باستان‌شناختی، پیشاتاریخی، قوم‌شناختی، تاریخی، هنری یا علمی» به رسمیت شناخته شده باشد یا اثری باشد که در فهرست میراث جهانی یونسکو-که به موجب کنوانسیون ۱۹۷۲ یونسکو شکل گرفته است- ثبت شده باشد.^۱ مقررۀ اخیر ضمن ایجاد تعاملی میان معاهدات بین‌المللی متعدد ناظر بر میراث فرهنگی، بعدی کیفری به اجرای فعالیت کنوانسیون میراث جهانی ۱۹۷۲ می‌افزاید و از این‌روی نقش مهمی در حفاظت از اموال فرهنگی غیر منقول ایفا می‌کند.

مقررات اساسی حقوق کیفری ماهوی مکمل یکدیگر بوده و هدف از تصویب آنها جرم‌انگاری عناصر مختلف جرم قاچاق اموال فرهنگی به شرح زیر است:

۱. سرقت و دیگر اشکال غیرقانونی تملک اموال فرهنگی.^۲
۲. حفاری و حذف غیرقانونی، الزام دولت‌های متعاقد به جرم‌انگاری حفاری اموال فرهنگی منقول و نگهداری غیرقانونی آن و حفاری غیرمجاز در خشکی یا زیر آب (شامل حفاری‌های پنهانی و گنج‌یابی).^۳
۳. واردات غیرقانونی اموال فرهنگی.^۴
۴. جرم‌انگاری صادرات غیرقانونی اموال فرهنگی- در صورتی که صادرات آن اموال ممنوع یا غیرمجاز باشد- در حقوق داخلی دولت‌های متعاقد.^۵
۵. جرم‌انگاری تحصیل و تملک اموال فرهنگی مسروقه یا اموالی که به‌نحو غیرقانونی حفاری‌شده، واردشده یا صادرشده است.^۶
۶. در معرض فروش قرار دادن اموال فرهنگی مسروقه یا اموال فرهنگی‌ای که به‌طور غیرقانونی حفاری‌شده، واردشده یا صادرشده است.
۷. جعل و تخدیش اسناد مربوط به منشأ و مبدأ و تاریخچه مالکیت اموال فرهنگی منقول.

شایان توجه است که کنوانسیون نیکوزیا فهرستی جامع از جرائم بالقوه علیه اموال فرهنگی ارائه می‌دهد و از این‌روی، پیشرفت بسیار مهمی در حوزه حقوق میراث فرهنگی به شمار می‌رود. نکته جالب توجه آنکه فهرست یادشده عناصر مربوط به حقوق بین‌الملل عمومی و خصوصی و همچنین حقوق کیفری را با یکدیگر ادغام می‌کند. مضاف بر این، تصویب کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا را می‌توان پاسخی به تهدیدی جدیدتر علیه اموال فرهنگی، یعنی تخریب یا آسیب رساندن غیرقانونی، به‌ویژه توسط گروه‌های تروریستی دانست. تهدیدی که در مالی، سوریه و عراق پنج سال پیش از تصویب این

۱. بند ث ماده ۲.

۲. ماده ۳.

۳. ماده ۴.

۴. ماده ۵؛ متنی بر این پیش‌فرض که دولت متعاقد ممنوعیت واردات اموال فرهنگی مسروقه یا حفاری‌شده یا صادرشده برخلاف قوانین صادراتی دولت دیگر را در صورتی که مرتکب از منشأ غیرقانونی اموال فرهنگی اطلاع داشته، در قوانین داخلی خود وارد کرده است.

۵. ماده ۶ بند ۲ از دولت‌ها می‌خواهد که اقدامات بیشتری را در رابطه با اموال فرهنگی منقولی که به‌نحو غیرقانونی وارد شده، برای پیشگیری از صادرات بعدی آن و در پاسخ به تهدید روزافزون قاچاق اقلام فرهنگی در نظر گیرند.

۶. ماده ۷. برابر نظر شورای اروپا در گزارش توضیحی (پانویس ۱۰۱، پاراگراف ۵۵)، تعریف تملک موسع بوده و نه تنها اشکال سنتی انتقال مالکیت مانند عتیقه‌فروشی‌ها و حراجی‌ها را پوشش می‌دهد، بلکه تملک از طریق اهدا، مبادله، بازارهای آنلاین و شبکه‌های اجتماعی را نیز دربرمی‌گیرد. متعاهدان باید سطح «اقدامات لازم و مقتضی» برای دلالتان حرفه‌ای و دیگر متخصصان را بالاتر از آنچه از غیرمتخصصان انتظار می‌رود، بالاتر برند (پاراگراف ۲).

کنوانسیون روی داده بود.

کنوانسیون نیکوزیا نیز مانند کنوانسیون پالرمو به دنبال ایجاد هم‌افزایی در سطوح بین‌المللی و ملی در مبارزه با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی است. در نتیجه، دولت‌های متعاقد موظف‌اند تا صلاحیت قضایی خود را در مورد جرائم مندرج در کنوانسیون به رسمیت شناسند^۱ یا حداقل جرائم موصوف را در حقوق داخلی خود جرم‌انگاری کنند و با اعطای صلاحیت به محاکم داخلی موجبات رسیدگی به جرائم مندرج در کنوانسیون را فراهم کنند.^۲ همچنین دولت‌های متعاقد به لحاظ حقوقی این توانایی را دارند که در صورت عدم پذیرش استرداد مجرمانی که به یکی از جرائم یادشده مبادرت کرده‌اند مطابق با حقوق داخلی خود به آن جرم رسیدگی کنند.^۳ از نکات دیگر این کنوانسیون شناسایی اصول کلی حاکم بر همکاری‌های بین‌المللی در امور کیفری است؛ اعم از ارتباط با دیگر رژیم‌های حقوق بین‌الملل، ارائه کمک‌های دوجانبه در امور کیفری و استرداد.

همچنین کنوانسیون ۲۰۱۷ نیکوزیا اقداماتی را نیز در راستای پیشگیری از فعالیت‌های مجرمانه و اقدامات اداری دیگر در سطوح ملی و بین‌المللی پیش‌بینی کرده است.^۴ در سطح ملی، متعاهدان باید ذیل حقوق داخلی خود این موارد را نیز جرم‌انگاری کنند: ۱. حذف و برداشتن اموال فرهنگی منقول یا غیرمنقول بدون رضایت مالک آن به منظور صادرکردن، واردکردن یا به فروش گذاشتن آن؛ ۲. معاونت یا مشارکت عمدی در یکی از جرائم مندرج در کنوانسیون. دولت‌های متعاقد همچنین باید هرگونه اقدامات تقنینی یا سایر اقدامات لازم در راستای اهداف کنوانسیون را انجام دهند.^۵ علاوه بر آن به‌عنوان یک گام حمایتی و پیشگیرانه اساسی، دولت‌های متعاقد باید اموال فرهنگی را فهرست‌بندی کنند و همچنین هشدارهای لازم را در خصوص اشیای فرهنگی در معرض خطر قاچاق به نهادها و مقامات صالح اعلام کنند. همچنین مؤسسات فرهنگی عمومی و خصوصی باید از تحصیل اموال فرهنگی مورد حفاظت‌شده منع شوند و افرادی که درگیر تجارت اموال فرهنگی‌اند نیز باید اقدامات لازم و مقتضی، مانند نگهداری سوابق ثبت اموال فرهنگی را انجام دهند. همچنین گواهی‌های واردات و صادرات باید به‌عنوان ابزاری علیه قاچاق به کار رود^۶ و اقداماتی برای حصول اطمینان از اینکه بنادر آزاد برای انبارکردن اشیای فرهنگی مسروقه، تحصیل‌شده، کشف‌شده، واردشده یا صادرشده به‌نحو غیرقانونی استفاده نمی‌شود، انجام پذیرد.^۷ برای شناسایی تهدید فزاینده این قسم از تجارت، مقامات ملی باید قادر به رصد بسترهای اینترنتی موجود بوده و ارائه‌کنندگان و همه عوامل دخیل در تجارت آنلاین باید ملزم به اتخاذ فعالانه اقدامات ضروری باشند.

اقدامات فوق ممکن است بدون هیچ‌گونه شکایت قبلی بلکه براساس سوءظن انجام شود. از این‌روی دادرسی کیفری در خصوص جرائم علیه میراث فرهنگی باید از سوی مقاماتی شکل گیرد که از تخصص کافی در این حوزه برخوردارند.^۸ مجازات‌ها و اقدامات ناظر بر این جرائم نیز باید «مؤثر، متناسب و بازدارنده» باشد.^۹ یک مقررۀ بازدارنده از یک سو

۱. بر اساس شق الف بند ۱ ماده ۱۲، قلمرو قابل اعمال اعم است از قلمرو سرزمینی، دولت صاحب پرچم و ملیت.

۲. ماده ۱۲. متعاهدان می‌توانند به این ماده شرط اعمال کنند و مبنای طرح‌شده فراگیر نیست.

۳. بند ۲ ماده ۱۲.

۴. به ترتیب مواد ۲۰ و ۲۱.

۵. شق ۱ بند الف ماده ۲۰.

۶. مانند آنچه در ضمیمه‌های اول و دوم سائیتیس برای گونه‌ها درج می‌شود.

۷. در قضیه کلیسای یونانی خودمختار قبرس عیله گلدبرگ (پانویس ۴۲)، یک موزیاییک مسروقه در منطقه آزاد فرودگاه زوریخ تبادل شد.

۸. مواد ۱۷ و ۱۸.

۹. این کلمات در هر دو پاراگراف ۱ و ۲ به کار رفته است.

بازتاب‌دهنده سود سرشاری است که می‌توان از قاچاق اموال فرهنگی به دست آورد و از سوی دیگر لزوم شناسایی مجازات‌های سنگین برای بازدارندگی از چنین جرائمی را منعکس می‌کند. به‌عنوان پاسخ، جبران خسارت‌های موجود مشتمل بر حبس یا مجازات‌های مالی برای افراد و نیز استفاده از مجازات‌های اداری یا مسئولیت مدنی برای دیگر اشخاص حقوقی است.^۱ معاهده نیکوزیا همچنین توقیف و مصادره هر شناور، وسیله یا دیگر ابزار استفاده‌شده در جرم و منافع ناشی از این جرائم یا اموال دیگری معادل آنها را نیز پیش‌بینی می‌کند.^۲ به‌علاوه، مجازات‌ها می‌تواند علل مشدده را نیز لحاظ کند؛^۳ مشروط بر آنکه از عناصر تشکیل‌دهنده جرم نباشد.

نتیجه‌گیری

علی‌رغم این واقعیت که رویکرد دیپلماتیک محور کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو در حل تعارض منافع میان کشورهای مبدأ و کشورهای بازار در حوزه اموال فرهنگی موفقیت‌هایی را به دنبال داشته، اما این کنوانسیون پاسخی برای نحوه حل تعارض منافع میان دلان خصوصاً و مجموعه‌داران، موزه‌های خصوصی با دولت‌ها ارائه نداده است. از سویی کنوانسیون یادشده در پاسخ به رفتار دولت‌هایی که از طریق دیپلماتیک مایل به بازگرداندن اشیای فرهنگی مسروقه یا اموال فرهنگی‌ای که به‌نحو غیرقانونی به کشورشان صادر شده نیستند، ناکافی بوده است. به همین سبب، کنوانسیون ۱۹۹۵ یونیدروا برای تسهیل دعاوی بین‌المللی برای بازگرداندن اموال فرهنگی و مجدداً ایجاد یک تعادل مناسب میان منافع متعدد دخیل به وجود آمد. با این حال این کنوانسیون نیز مشارکت کافی دولت‌های متعاقد بازار را برای اثربخشی کامل تضمین نکرده است. از این روی می‌توان گفت رویکرد حقوقی به‌تنهایی مبارزه با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی را تضمین نمی‌کند. بنابراین رویکرد کیفی را می‌توان در مصاف با چالش یادشده به‌عنوان رویکردی جایگزین یا در برخی موارد رویکردی مکمل مطرح کرد. در واقع با ظهور مفهوم جرائم سازمان‌یافته فراملی شایسته است که کشورها فرایند قاچاق و تجارت اموال فرهنگی را - اعم از کاوش غیرقانونی، سرقت، عرضه و خرید و فروش غیر قانونی - به‌عنوان نوعی فعالیت مجرمانه فراملی (و) به‌عنوان یک چالش عمده بین‌المللی که بخشی از چالشی بزرگ‌تر، یعنی مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فرامرزی است، در نظر بگیرند. به‌خصوص از آنجا که قاچاق میراث فرهنگی می‌تواند با تأمین مالی فعالیت‌های عمده تروریستی مرتبط باشد و با نقض‌های فاحش حقوق بشر مانند قاچاق انسان همراه شود، نمی‌توان اعمال یادشده را صرفاً به‌عنوان چالشی برای حقوق میراث فرهنگی در نظر گرفت. بنابراین می‌توان گفت کنوانسیون‌های پارمو و نیکوزیا همان‌طور که در تحقیق از آن یاد شد در کنار هم نماینده بخش مهمی از پاسخ‌های جهانی به مبارزه با قاچاق اموال فرهنگی توسط گروه‌های سازمان‌یافته مجرمانه‌اند. از این روی تلاش‌های اسناد یادشده را می‌توان به‌عنوان رویکردی جدید و انعطاف‌پذیر در جلوگیری از جابه‌جایی و تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی در سطح جهانی دانست. این رویکرد با تعریفی منعطف از چیستی جرم فراملی، ماهیت گروه‌های سازمان‌یافته مجرمانه و آنچه جرائم جدی را در حوزه اموال فرهنگی

^۱ دیگر اقدامات که ذیل بند ۲ ماده ۱۴ می‌تواند برای اشخاص حقوقی اعمال شود، عبارت است از: سلب صلاحیت فعالیت‌های تجاری، محرومیت از منافع یا کمک‌های عمومی، قرارگرفتن تحت نظارت قضایی یا صدور دستور انحلال قضایی. بنگرید به:

Council of Europe, *Explanatory Report* (n 101) para 89.

^۲ بند ۳.

^۳ شقوق الف تا ت بند ۲ ماده ۱۵ از جمله به سوءاستفاده از اعتماد توسط متخصصان، جرائمی که توسط مقامات رسمی مسئول حفاظت و حمایت از اموال فرهنگی منقول و غیرمنقول را برعهده دارند، جرائمی که توسط سازمان‌های مجرمانه ارتکاب می‌یابد و تکرار جرم اشاره می‌کند. ماده ۱۶ رویکردی نسبتاً جدید در حقوق بین‌الملل کیفری، یعنی در نظرگرفتن حکم یک طرف در زمان ارزیابی حکم فرد دیگر را مجاز می‌شمارد.

تشکیل می‌دهد، زمینه بهتری را برای مبارزه با قاچاق اموال فرهنگی به‌عنوان تهدیدی روبه‌رشد در سطح ملی کشورها فراهم می‌کند و سازوکارهای همکاری‌های بین‌المللی مؤثرتری را توسعه می‌بخشد. در نهایت دولت‌ها و نیز جامعه جهانی با اتخاذ چنین رویکردی مجهزتر از قبل می‌توانند به مصادف با جابه‌جایی غیرقانونی اموال فرهنگی بروند و در ارتقای حفاظت از میراث فرهنگی گام بردارند. در نتیجه، دولت‌ها می‌توانند با تدوین سیاست‌های کیفی مناسب و تقویت ابزارهای مبارزه با این گونه جرائم، انعقاد قرارداد منطقه‌ای و بین‌المللی برای همکاری‌های پلیسی، قضایی، اداری و غیره از تهدیدهای ناشی از جرائم سازمان‌یافته در حوزه میراث فرهنگی بکاهند.

منابع

کتاب

۱. توحیدی، فائق، *آشنایی با میراث فرهنگی (آموزش عمومی ۱)*، تهران: مدیریت آموزش، چاپ اول، ۱۳۸۰.

مقاله

۲. حیدری، فروغ، محمد جلالی و ژانت بلک، «حفاظت از میراث فرهنگی غیر منقول از منظر اصول و نهادهای موثر، مطالعه حقوق تطبیقی حقوق انگلیس و ایران»، *فصلنامه پژوهش‌های نوین حقوق اداری*، دوره ۳، شماره ۷، ۱۴۰۰.

References

Books

1. Peters, G. *Seeds of Terror: How Heroin is Bankrolling the Taliban and al Qaeda*, One world, 2011.
2. Towhidi, Fayegh, *Familiarity with Cultural Heritage, (General Education 1)*, Tehran: Education Management, First Edition, 2001. (in Persian)

Articles

3. Borgstede, G. "Cultural Property, the Palermo Convention, and Transnational Organized Crime", *International Journal of Cultural Property*, Volume 21, Issue 3, 2014.
4. Campbell, P. B. "How Crime, Corruption, and Murder Are Hidden in the Elusive Black-Market Stages of Antiquities Trafficking", *Archaeology Blog*, University of Southampton, 2013. Available at: <https://generic.wordpress.soton.ac.uk/archaeology/2013/07/04/antiquities-trafficking/>
5. Campbell, P. B. "The Illicit Antiquities Trade as a Transnational Criminal Network: Characterizing and Anticipating Trafficking of Cultural Heritage", *International Journal of Cultural Property*, Volume 20, Issue 2, 2013.
6. Heidari, Forough, Mohammad Jalali and Janet Blake. "The Protection of Immoveable Cultural Heritages in Light of Effective Principles and Institutes: the Comparative Study of Iran and United Kingdom", *The Journal of Modern Researches on Administrative Law*, Volume 3, Issue 7, 2021. (in Persian)
7. Lambert, M. and Yates, D. "Crime, Controversy and the Comments Section: Discussing archaeological looting, trafficking, and the illicit antiquities trade online", *Internet Archaeology* (39), 2015.
8. Prott, L. V. "The Fight Against the Illicit Traffic of Cultural Property: The 1970 Convention: Past and Future", *International Journal of Cultural Property*, Volume 18, Issue 4, 2011.

9. Prott, L. V. "UNESCO and UNIDROIT: A Partnership against Illicit Trafficking", *Uniform L Rev* 59, 1969.
10. Proulx, B. B. "Organized Criminal Involvement in the Illicit Antiquities Trade", *Trends in Organized Crime*, Volume 14, Issue 1, 2011.
11. Shyllon, F. "Extraordinary Meeting of States Parties to the Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property", *International Journal of Cultural Property*, Volume 20, Issue 499-500, 2013.

Documents

12. Council of Europe, *Convention on Offences Relating to Cultural Property*, 2017.
13. Council of Europe, *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property* (Council of Europe 2017).
14. ECOSOC, *Crime Prevention and Criminal Justice Responses to Protect Cultural Property, Especially with Regard to its Trafficking*, 2010.
15. ECOSOC, *Discussion Guide for the Thematic Discussion on Protection against Trafficking in Cultural Property: Note by the Secretariat*, [Doc E/CN.15/2010/6 (23 February 2010)].
16. *Protocol to the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict 1954*, The Hague, 14 May 1954 [249 U.N.T.S. 358].
17. UNESCO, *Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict with Regulations for the Execution of the Convention*, The Hague, 14 May 1954 [249 UNTS. 240; First Hague Protocol 249 U.N.T.S. 358].
18. UNESCO, *Convention on Safeguarding Intangible Cultural Heritage*, 2003.
19. UNESCO, *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*, (adopted 14 Nov 1970, entered into force 24 Apr 1972) 823 UNTS 231.
20. UNESCO, *Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage* (adopted 2 November 2001, entered into force 2 January 2009) 2562 UNTS 3.
21. UNESCO, *Legal and Practical Measures Against Illicit Trafficking in Cultural Property* (UNESCO 2006).
22. UNESCO, *Operational Guidelines for the Implementation of the Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*, (2022 version).
23. UNESCO, *The Fight Against the Illicit Trafficking of Cultural Objects: The 1970 Convention: Past and Future*, [Doc CLT/2011/CONF.206/6 (15-16 March 2011)].
24. UNIDROIT, *Convention on the International Return of Stolen or Illegally Exported Cultural Objects*, (adopted 24 June 1995, entered into force 1 July 1998) 34 ILM 1322.
25. United Nations, *Convention Against Transnational Organized Crime* (adopted 15 November 2000 UNGA Res 55/25, entered into force 29 September 2003) 2225 UNTS 209.
26. United Nations, *Model Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters* (adopted by UNGA Res45/117, 14 December 1994, amended by UNGA Res 53/112, 9 December 1998) [Doc A/RES/45/117].
27. United Nations, UNGA Res. 55/25 (15 November 2000) on *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*.
28. United Nations, UNGA Resolution 69/196 on *International Guidelines for Crime Prevention and Criminal Justice Responses with Respect to Trafficking in Cultural Property and Other Related Offences*, adopted on 18 December 2014.

29. United Nations, UNSC Resolution 2482 (2019) on *Threats to international peace and security*, adopted by the Security Council at its 8582nd meeting, on 19 July 2019.
30. UNODC, *Application of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime by States Parties with Respect to Criminal Offences against Cultural Property: Report of the Secretariat*, July 2012.
31. UNODC, *Report of the Conference of the Parties to the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* adopted at its 5th session, held in Vienna from 18 to 22 October 2010.
32. UNODC, *Resolution of the Conference of the Parties to the UN Convention against Transnational Crime, Use of the UN Convention against Transnational Crime for Protection against Trafficking in Cultural Property*, Vienna, 2010.
33. UNODC, *Use of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime for Protection against Trafficking in Cultural Property: Note by the Secretariat*, UN Doc CTOC/COP, 2010.
34. World Customs Organization Model Bilateral Agreement on Mutual Customs Assistance, as revised June 2004, Available at: www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-andtools/~/_/media/DFAAF3B7943E4A53B12475C7CE54D8BD.ashx

Cases

35. *Autocephalous Greek Orthodox Church of Cyprus v Goldberg*: 717 FSupp1374 ,1989.

Sites

36. <https://en.unesco.org/fighttrafficking/1970> , (Last Visited: 2023/07/14)
37. https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=_en , (Last Visited: 2023/07/14)
38. <https://www.unidroit.org/instruments/cultural-property/1995-convention/explanatory-report-info/> (Last Visited: 2023/07/14)